

ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်ဖြင့်တင်ရေးအဖွဲ့

အမှတ် (၆၈၇)၊ ကြို့ကုန်း၊ စလမ်း(တောင်)၊ အရှေ့ကြို့ကုန်း၊ အင်းစိန် - ရန်ကုန်။

ရုံးဖုန်း / ၀၉-၂၅၄ ၂၄၉ ၄၉၄

ဖေ့(စ်)ဘွတ်လိပ်စာ / <https://www.facebook.com/PromotionOfIndigenousandNatureTogether>

အင်တာနက်လိပ်စာ / www.pointmyanmar.org

အီးမေးလ် / point.org.mm@gmail.com

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ကျင့်သုံးသည့်

ဝိုင်းရားမလေ့

မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအား လေ့လာခြင်း

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ကျင့်သုံးသည့်

ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအား လေ့လာခြင်း

ဇာတိကာ

လေ့လာမှုအကျဉ်းချုပ်	၃
(၁) ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	၅
(၂) သုတေသနဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ	၈
(၃) အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ	၉
ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး	၁၀
ဥယျာဉ်ခြံ	၁၂
တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး	၁၃
သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများရှာဖွေစုဆောင်းခြင်း	၁၄
(၄) ကျေးရွာ၏မြေအသုံးချမှု	၁၄
ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး	၁၄
ဥယျာဉ်ခြံ	၁၆
သစ်တောကြိုးဝိုင်း	၁၈
ရေဝေရေလဲရေရိယာ	၁၈
အများပိုင်သစ်တော	၁၈
လူနေအခြေချရေရိယာ	၁၉
သင်္ချိုင်းမြေ	၂၀
(၅) ရိုးရာဓလေ့ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု	၂၀
မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု	၂၀
အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများမှ မြေယာရပိုင်ခွင့်	၂၂
မြေယာ ရောင်းချပိုင်ခွင့်နှင့် ခွဲဝေပိုင်ခွင့်	၂၂
အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်	၂၃
ရိုးရာဓလေ့ စည်းကမ်းများနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု	၂၄
ပဋိပက္ခဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း	၂၅
(၆) စိန်ခေါ်မှုများ	၂၆
(၇) နိဂုံး	၂၇
(၈) အကြံပြုချက်များ	၂၈
နောက်ဆက်တွဲ	၂၉

လေ့လာမှုအကျဉ်းချုပ်

ပွိုင့်-ရိုးရာဝန်းကျင်မြင့်တင်ရေးအဖွဲ့(PPOINT)မှ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ကျင့်သုံးသည့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား သုတေသနပြုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဤလေ့လာမှု၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ မြေအသုံးချမှု၊ မြေယာနှင့် သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့အပါအဝင် ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင်ကျင့်သုံးသည့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဖော်ထုတ်မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသီသည် ဆားပေါက်ကျေးရွာသို့ (၃)ကြိမ်တိုင်သွားရောက်၍ သုတေသနဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ရွာသို့ ၂၀၁၅ခုနှစ် မေလတွင် ပထမအကြိမ်၊ ၂၀၁၅ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဒုတိယအကြိမ်၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် တတိယအကြိမ် သွားရောက်ခဲ့ပြီး ၁ ကြိမ်လျှင် ၃ရက်နှုန်းဖြင့် စုစုပေါင်း ၉ရက် ကြာမျှ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ရွာမှ လူကြီးသူမများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ် များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသေးစိတ်မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာဆွေးနွေးခြင်း၊ ကွင်း ဆင်းလေ့လာခြင်း၊ အကဲခတ်လေ့လာခြင်း စသည့်နည်းလမ်းများကိုအသုံးပြု၍ ဤသုတေသနကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းခရီးစဉ်တွင် ခုတ်စဉ်အလိုက် တောင်ယာစိုက်ပျိုးသည့် ဧရိယာအချို့၏ နယ်နိမိတ်များကို ရွာသူရွာသားများနှင့်ပူးပေါင်း၍ တိုင်းတာခဲ့ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဥယျာဉ်ခြံများ ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာမှုအပါအဝင် သီးနှံ များ၊ စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များ ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်လာသည့် အခြေအနေများကိုလေ့လာခဲ့ပြီး အဆိုပါ ပြောင်းလဲမှုများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကိုပါ သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အခြား အရပ်မှ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများအပါအဝင် ဒေသခံရွာသူရွာသားများအားလုံးမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေနှင့် အများပိုင်မြေများကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့တွင် မတူညီသောပိုင်ခွင့်များရှိနေပါသည်။ ဆားပေါက် ကျေးရွာတွင် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း စတင်လုပ်ကိုင်လာစေခြင်းသည် ရွာသူရွာသားများအကြား မြေယာအရောင်းအဝယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ သို့သော် ရွာသူရွာသားများမှ အခြားပြင်ပ ပုဂ္ဂိုလ် များထံ မြေယာရောင်းချခြင်းမရှိပေ။ ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်အရ အမျိုးသမီး များမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိဘဲ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်သာ ရှိကြပါသည်။

ဤလေ့လာမှု၏ အခြားရှုထောင့်တစ်ရပ်မှာ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု ဖြစ်ပါသည်။ ရွာသူရွာ သားများလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ သစ်တောသယံဇာတနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များကို ရေရှည်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည့် နည်းစနစ်ကောင်း များနှင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ သို့သော်လည်း တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်ယူမှုရှိနေခြင်းသည် ရွာမှ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အကြောင်းကိစ္စများအနက် အဓိက ပြဿနာတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများမှာ အခြားဒေသများတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် မြေယာမတရားသိမ်းယူမှု ကဲ့သို့သော ပြင်ပမှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ဆောင်ရွက်သည့် ပြဿနာများကိုလည်း စိုးရိမ်ကြောင့်ကြနေကြပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းမှာ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစနစ် ကောင်းမွန်လာရေးအတွက် အလွန်အရေးပါပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုရှိစေရေးအတွက် ရိုးရာဓလေ့ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် ခိုင်မာမှုရှိရန်လိုအပ်ပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု နည်းလမ်းကောင်းများကို ထောက်ခံအားပေးခြင်းဖြင့် သစ်တောများ ရေရှည်တည်တံ့ဖြစ်ထွန်းစေရေး အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ(၁) ဆားပေါက်ရွာသစ်

၁ ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

ဆားပေါက်ရွာသည် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ ငဖဲမြို့နယ်၊ ဘုံးဘောရွာသို့ သွားရာလမ်းတွင် တည်ရှိပြီး လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ခန့်မှစ၍ ရွာတည်ခဲ့ပါသည်။ ရွာ၏အရှေ့ဘက်တွင် ဝက်စာကျင်းရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် ဘဘွေးရွာ၊ မြောက်ဘက်တွင် မြေလတ်ရွာ၊ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ဘုံးဘောရွာနှင့် တောင်ဘက်တွင် မင်းလှမြို့နယ်ဧရိယာတို့ တည်ရှိပါသည်။ ရွာ၏အနောက်အထွားမှာ တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ ထူထပ်ပေါများပြီး စုစုပေါင်း ရွာပိုင်နယ်နိမိတ်ဧရိယာမှာ ၄၂၆၉. ၅၃၄ ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။

ဆားပေါက်ရွာတွင် “အရှိချင်း” ဟုခေါ်သော ချင်းတိုင်းရင်းသားများ အခြေချနေထိုင်ကြပါသည်။ အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများသည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး^၁ စသည့် မြေပြန့်ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြပါသည်။ ဆားပေါက်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု ၅၂ စုရှိပြီး လူဦးရေစုစုပေါင်း ၂၇၀ ဦးခန့် နေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။ အိမ်ထောင်စု ၁၆ စုခန့်မှာ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာများမှ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာလည်း အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများပင် ဖြစ်သည်။

^၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများ https://joshuaproject.net/people_groups/10454/BM (၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် အင်တာနက်မှ အချက်အလက် ရယူခဲ့ပါသည်)

ရွာ၌ တုန်းလုန်းခုံ၊ ကျေးလုန်းခုံ၊ လှည်းလုန်းခုံ၊ ကလေးခုံ၊ ကောင်ခုံ စသည့် မျိုးနွယ်စုများနေထိုင်ကြပြီး ရွာသူရွာသားများမှာ သက်ဆိုင်ရာမျိုးနွယ်စုဝင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ ဘိုးဘေးဘီဘင်များထံမှ မြေယာများကို အမွေဆက်ခံရရှိကြပြီး မျိုးဆက်တစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် အဆင့်ဆင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်လေ့ရှိပါသည်။

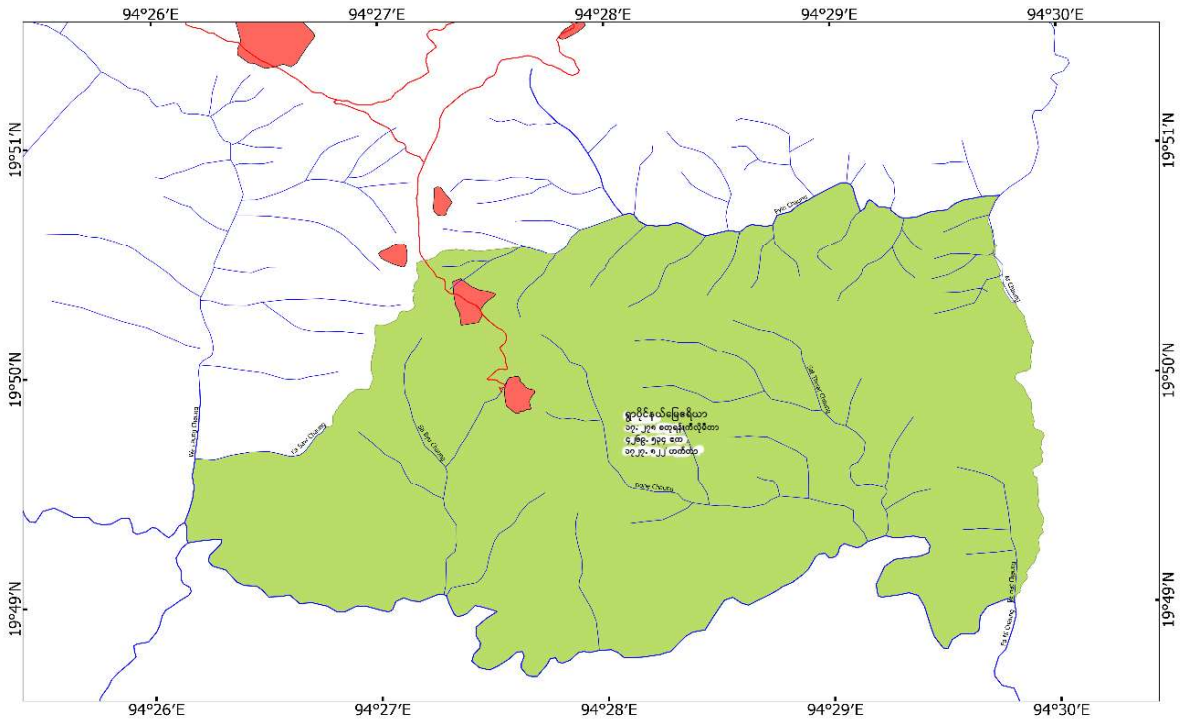
မကြာသေးမီက ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ရွာဟောင်းနှင့် ၆၀၃.၅ မီတာခန့် ကွာဝေးသည့် နေရာသစ်ဆီသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ရွာသူရွာသားများသည် နေရာသစ်သို့ မပြောင်းရွှေ့မီ ရွှေ့ပြောင်းအလိုက်တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသကဲ့သို့ အတူတကွ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ရွာတွင် အခြေခံပညာမူလတန်းကျောင်းရှိပြီး မူလတန်းအဆင့် အောင်မြင်ပြီးသော ကျောင်းသားကျောင်းသူများသည် ရွာနှင့် ၁မိုင်ခန့်ဝေးသည့် ဂုတ်ကြီးရွာ အခြေခံပညာအလယ်တန်းကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာသင်ယူရပါသည်။ ရွာတွင် ဆေးခန်းများ၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဌာနများ မရှိပေ။

ပုံ(၂) ဆားပေါက်ရွာဟောင်း

ဆားပေါက်ကျေးရွာပိုင်နယ်မြေဧရိယာပြမြေပုံ

ပုံ(၃) ဆားပေါက်ရွာဟောင်းရှိ သက်တမ်းရှည်သရက်ပင်ကြီး

သုတေသနဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ

ဤလေ့လာမှုတွင် ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသေးစိတ်မေးမြန်း ဆွေးနွေးခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာဆွေးနွေးခြင်း၊ ကွင်းဆင်း၍ အကဲခတ်လေ့လာခြင်း စသည့်နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ သုတေသနဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ်ကွင်းဆင်းလေ့လာရာ၌ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ရွာသူရွာသားစုစုပေါင်း ၁၁ဦး(ကျား ၆ဦး၊ မ ၅ဦး) တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ဒုတိယအကြိမ်ကွင်းဆင်းလေ့လာရာတွင် ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး လူငယ်များအဖွဲ့နှင့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ တတိယအကြိမ် ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း ခရီးစဉ်အတွင်း ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားများနှင့် လူငယ်များ စုစုပေါင်း ၁၁ဦးမှ တက်ရောက်ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်တွင် တက်ရောက်ပါဝင်ဆွေးနွေးကြသူများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာနှင့် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်များဖြစ်သည့် လူကြီးသူမများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကျေးရွာမြေပုံပြန်လည်ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်သောလူငယ်များနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းကိုလည်းကောင်း သီးခြားစီဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်တွင် ရွာမှလူကြီးသူမများ စုစုပေါင်း ၇ ဦးတက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသမီးများနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းကို အခြားအစီအစဉ်များနှင့် သီးခြားဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ရွာမှအမျိုးသမီး(၈)ဦး တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအစီအစဉ်တွင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အမျိုးသမီးများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာနှင့် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကို ငယ်စဉ်ကတည်းကပင် လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ တက်ရောက်ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများအားလုံးသည် ရွာ၏ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ကောင်းစွာ သိရှိထားကြပါသည်။ သုတေသီသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးဧရိယာများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံများကို ကိုယ်တိုင်ကွင်းဆင်း၍ ရွာသူရွာသားများ၏ မြေအသုံးချမှုအခြေအနေများအား လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ကျေးရွာပိုင်နယ်နိမိတ်မြေပုံများရေးဆွဲရာ၌ ရွာသူရွာသားများမှ ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေဧရိယာများကို ကိုယ်တိုင်မြေပုံရေးဆွဲနိုင်ရေးအတွက် သုတေသီမှ ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ် ကွင်းဆင်းလေ့လာရေးခရီးစဉ်၌ ရွာမြေပုံရေးဆွဲရာတွင် လူငယ်များ၊ လူကြီးသူမများနှင့် အမျိုးသမီးများပါဝင်ရေးဆွဲခဲ့ကြပါသည်။ ရေးဆွဲပြီး မြေပုံအား ဒုတိယအကြိမ် ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းခရီးစဉ်အတွင်း ပြန်လည် မွမ်းမံရေးဆွဲခဲ့ကြပါသည်။

သုတေသနမဆောင်ရွက်မီ ဆောင်ရွက်မည့် သုတေသနလုပ်ငန်း၊ အချိန်ကာလတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ရွာ၏ ရပ်မိရပ်ဖအကြီးအကဲများကို ကြိုတင်အသိပေးအကြောင်းကြားပြီး ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံခဲ့ပါသည်။ သုတေသနလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချိန်တွင် ရွာ၏ ရပ်မိရပ်ဖအကြီးအကဲများမှ အဓိက ပါဝင်ဆွေးနွေးပေးခဲ့ကြပြီး အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်တွင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးမည့်သူများကိုစည်းရုံး၍ စီစဉ်ပေးခဲ့ကြပါသည်။ ဆားပေါက်ရွာရှိ ခရစ်ယာန်သင်းအုပ်ဆရာမှလည်း မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်းအစီအစဉ်အတွက် ရွာသူရွာသားများအားစည်းရုံး၍ တက်ကြွစွာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာဖြေဆိုသူများပြဇယား

	ပထမအကြိမ် ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်း (၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၃ရက်နေ့မှ ၂၅ ရက်နေ့ အထိ)	ဒုတိယအကြိမ် ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်း (၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့မှ ၁၄ ရက်နေ့ အထိ)	တတိယအကြိမ် ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်း (၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့ မှ ၁၃ ရက်နေ့ အထိ)
ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း	၁၁ ဦး (ကျား ၆ဦး၊ မ ၅ ဦး)	၁၁ ဦး (ကျား ၉ဦး၊ မ ၂ ဦး)	
ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (အမျိုးသမီးများအဖွဲ့)		၈ ဦး	
ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (လူငယ်များအဖွဲ့)		၉ ဦး	
ရွာမှအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (လူကြီးသူမများအဖွဲ့)		၇ ဦး	
အသေးစိတ်မေးမြန်း ဆွေးနွေးခြင်း			၂ ဦး
စုစုပေါင်း	၁၁ ဦး	၃၅ ဦး	၂ ဦး

၃ အသက်မွေးကျောင်းလုပ်ငန်းများ

ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အနေအထားမှာ တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ ထူထပ်ပေါများသည့်အတွက် စပါးစိုက်ရန် လယ်ကွင်းများမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကိုသာ အဓိကမိမိခိုကြရပါသည်။ အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများမှာ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူစုဆောင်းခြင်းနှင့် အမဲလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းများမှာ ရွာသူရွာသားများ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် အဓိကရင်းမြစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး

အထူးသဖြင့် ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် အစဉ်အလာအရ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းကိုသာ မှီခိုအသက်မွေးကြပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ မိုးရွာသွန်းမှုအပေါ် အားထားနေရသည့်အတွက် ရွာ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုမှာ သီးနှံများအောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် မိုးလေ ဝသအပေါ်မူတည်နေပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် စပါး၊ ပြောင်း၊ ငရုပ်၊ ခရမ်းချဉ်၊ ဖရုံ၊ ကျောက်ဖရုံ၊ ချဉ်ပေါင်၊ သခွား၊ ခရမ်းသီးနှင့် အခြားသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ သို့သော် လည်း ပြောင်း၊ စပါးနှင့် ငရုပ်တို့ကို အများဆုံးစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ ဆန်စပါးမှာ ဝမ်းစာဖူလုံရေးအတွက် အဓိကသီးနှံဖြစ်ပြီး ပြောင်းနှင့် ငရုပ်မှာ မိသားစုဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် ရောင်းချရန်ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့ သောနှစ်ကာလများစွာက ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို မိသားစုဝမ်းစာဖူလုံမှုအတွက်သာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအခါ တောင်ယာမှထွက်ရှိသော သီးနှံထွက်ကုန်များကို ဈေးကွက်သို့ ရောင်းချလာကြပါသည်။

အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရွာများနှင့် မတူသည့်အချက်မှာ ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် ဥယျာဉ်ခြံများ ကိုစိုက်ပျိုးကြပြီး ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိုလည်း လုပ်ကိုင်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ ဟင်းသီး ဟင်းရွက်များကို မိသားစုစားသုံးရန်အတွက်သာမက ဈေးကွက်ဝင်သည့်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာစိုက်ပျိုးမြေများတွင် ဝင်ငွေရသီးနှံများကို ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။ ဝင်ငွေရသီးနှံများနှင့် ဟင်း သီးဟင်းရွက်များအား ဈေးကွက်သို့ရောင်းချနိုင်သည့်အတွက် ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် အဓိကဝင်ငွေရလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်မှ စ၍ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတွင် ဝင်ငွေရသီးနှံစိုက်ခင်းများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့ပြီး ငရုပ် နှင့် ပြောင်းမှာ ဈေးကောင်းဖြင့်ရောင်းချနိုင်သည့် သီးနှံများဖြစ်ပါသည်။

သီးနှံအမည်	ပမာဏ	ဈေးနှုန်း
ပြောင်းဖူး	ပျမ်းမျှ ၃၀ တင်းမှ ၄၀ တင်းထိ	တစ်တင်းလျှင် ၈၀၀၀ ကျပ်
ငရုပ်သီး	တစ်ဧကလျှင် ပိဿာချိန် ၅၀၀ မှ ၇၀၀ ထိ	တစ်ပိဿာလျှင် ၄၀၀၀ မှ ၄၅၀၀ ကျပ်
ကြက်ဆူဆီ	ပျမ်းမျှ ပိဿာချိန် ၁၀၀	တစ်ပိဿာလျှင် ၇၀၀ ကျပ်

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှ ဝင်ငွေပိုမိုရရှိနိုင်ရန်အတွက် သီးနှံများကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုး လာကြပြီး စပါးနှင့်အတူ ဝင်ငွေရသီးနှံများကိုပါ ရောနှောစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။ ယခုအခါ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ မိသားစုဝမ်းစာဖူလုံရေးအတွက်သာမက ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက်ပါ အရေး ပါလျက်ရှိပါသည်။

ပုံ(၄) စပါးခင်းနှင့် ပဲပုပ်စိုက်ခင်း

ပုံ(၅) စပါးခင်း

ပုံ(၆) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး သီးနှံမျိုးစုံစိုက်ခင်း (ပြောင်း၊ ကြက်ဆူ၊ ငြုပ် စသည်)

ဥယျာဉ်ခြံ

ရွာသူရွာသားများသည် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးကို ရိုးရာဓလေ့အရ မလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ၁၉၈၀ ခုနှစ်မှ စတင်စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် ရွာ၏ အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် မင်းဘူး-အမ်း အဝေးပြေးကားလမ်း မကြီးဖောက်လုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးသည် ရွာသူရွာသားများအတွက် အပိုဝင်ငွေရရှိစေသည့်အတွက် အခြားရွေးချယ်စရာလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ဒေါက်တာထွန်းသန်း၏ တောင်စောင်းစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းမှ စိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းသည် ရွာ၌ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်းကို ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာစေခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေအချို့ကို ဥယျာဉ်ခြံများအဖြစ် ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြပါသည်။ ရွာသူရွာသားများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမြေကွက်များကို ဥယျာဉ်ခြံများအဖြစ် ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခွင့်ရှိပါသည်။ စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှုရှိစေရေးအတွက် မြေပိုင်ရှင်ထံမှ ဥယျာဉ်ခြံကွက်များအား ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေထိုင်သူများမှ ဝယ်ယူခွင့်ရှိပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံမြေဈေးနှုန်းမှာ ၁ဧကလျှင် ငွေကျပ် ၁သိန်းမှ ၂သိန်းကြား တန်ဖိုးရှိပါသည်။

ယခုအခါ ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ဥယျာဉ်ခြံများစိုက်ပျိုးလျက်ရှိပြီး အိမ်ထောင်စု ၁၅၅စုမှာ ဥယျာဉ်ခြံ ထွက်သီးနှံများကို ဈေးသို့ရောင်းချလျက်ရှိပါသည်။ အိမ်ထောင်စု ၃၇စုခန့်မှာ မိသားစုစားသုံးရန် အတွက် နေအိမ်ခြံဝင်းဥယျာဉ်များကို စိုက်ပျိုးထားကြပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံများတွင် စိုက်ပျိုးထားသည့် ဝင်ငွေရသီးနှံပင်များမှာ ငှက်ပျော၊ ကော်ဖီ၊ သံပုရာ၊ လိမ္မော်၊ သံပယိုနှင့် မာလကာပင်များ ဖြစ်ပါ သည်။ လက်ရှိတွင် သံပယိုပင်များ အသေအပျောက်များလာသည့်အတွက် ဒေသခံများသည် သံပယို အစား ကော်ဖီကိုစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။ ထို့ပြင် စပျစ်၊ ပိန္နဲ၊ သရက်နှင့် ပီလောပိန်တို့ကိုလည်း စိုက်ပျိုး လာကြပါသည်။

သီးနှံအမည်	ပမာဏ	ဈေးနှုန်း/ ကျပ်ငွေ
ငှက်ပျော	ငှက်ပျော ၁ မီး	၂၀၀
ကော်ဖီ	၁ ပိဿာ (အခွံနှာပြီး)	၁၂၀၀၀
သံပုရာသီး	၁ လုံး	၅
သံပယိုသီး	၁ လုံး	၃၅
လိမ္မော်သီး	၁ လုံး	၁၀၀

ဆားပေါက်ရွာတွင် စိုက်ပျိုးသည့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးမြေဧရိယာမှာ အနီးဝန်းကျင်ကျေးရွာများနှင့် နှိုင်း ယှဉ်ပါက နည်းပါးနေသေးသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အနီးဝန်းကျင်ကျေးရွာများ၌ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်မှုမှာ လျော့ကျလာပြီး လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ဥယျာဉ်ခြံ များနှင့် ဝင်ငွေရသီးနှံစိုက်ပျိုးမှုကို ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံများမှ ဝင်ငွေရရှိရန်အတွက် စိုက်ပျိုးကြသည့် အဓိကသီးနှံပင်များမှာ ငှက်ပျော၊ သံပုရာ၊ ကော်ဖီနှင့် သံပယိုများဖြစ်ပါသည်။ ဥယျာဉ် ခြံမြေများအတွင်း ငှက်ပျောစိုက်ဧရိယာမှာ ၉၀ဧက၊ သံပယိုစိုက်ဧရိယာမှာ ၁၈ဧက၊ ကော်ဖီစိုက်ဧရိ ယာမှာ ၁၉.၅ဧကနှင့် အခြားသစ်သီးဝလံများမှာ ၂၂.၅ဧက ရှိပါသည်။ အချို့စိုက်ခင်းများ၌ သီးနှံ မျိုးစုံစိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်ကို ကျင့်သုံးကြပြီး ငှက်ပျောနှင့် ကော်ဖီ သို့မဟုတ် သံပယိုနှင့် ကော်ဖီ စသည့် သီးနှံများကို တွဲဖက်စိုက်ပျိုးကြပါသည်။

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကို လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် မွေးမြူ ကြခြင်းမဟုတ်ပေ။ ဝက်၊ ကြက် စသည့်တိရစ္ဆာန်များကို အဓိကအားဖြင့် မွေးမြူကြပြီး မိသားစုစားသုံး ရန်နှင့် လူမှုရေးကိစ္စရပ်များအတွက်သာ အသုံးပြုကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့မိသားစုများမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် ဝက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။

သစ်မဟုတ်သည့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေစုဆောင်းခြင်း

သစ်တောများသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးသည့် အရေးပါသော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သစ်၊ ဝါးနှင့် သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကဲ့သို့သော သယံဇာတအမျိုးမျိုးကို သစ်တောများမှ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သစ်နှင့် ဝါးမှာ အရေးအကြီးဆုံး သယံဇာတများဖြစ်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် သစ်တောများမှ ထင်းများကိုလည်း ရှာဖွေစုဆောင်းကြပါသည်။ သို့သော် ထင်းခြောက်များသာ ကောက်ယူစုဆောင်းကြပြီး သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်းမပြုကြပေ။

ရွာသူရွာသားများသည် သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော မျှစ်၊ ပျားရည်၊ သစ်ခွ၊ ဝဥ၊ မှို၊ ဆေးဖက်ဝင်ပင်များနှင့် အခြားဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ရှာဖွေစုဆောင်းကြပါသည်။

သစ်ခွများကို ရှာဖွေရောင်းချလေ့ရှိသော်လည်း သစ်တောများတွင် သစ်ခွများရှားပါးလာသည့်အတွက် သစ်ခွရှာဖွေရောင်းချခြင်းကို ဆက်လက်မလုပ်ကိုင်နိုင်တော့ချေ။ လွန်ခဲ့သော ၁၀နှစ်ခန့်မှစ၍ သစ်ခွများရှားပါးလာသောကြောင့် ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် ဝဥများကို ရှာဖွေခဲ့ကြပါသည်။ ယခုအခါ အချို့မိသားစုများမှ ဝဥများစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။ ပျားရည်သည် အချို့အိမ်ထောင်စုများမှ ဝင်ငွေရရှိရေး ရှာဖွေရောင်းချကြသည့် အဓိက သစ်မဟုတ်သည့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

၄

ရွာ၏ မြေအသုံးချမှု

ရွာ၏ မြေအသုံးချမှုကို စိုက်ပျိုးမြေ၊ သစ်တောနှင့် လူနေအခြေချနေရိယာ ဟူ၍ ၃မျိုး ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ စိုက်ပျိုးမြေတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ သစ်တောမြေတွင် သစ်တောကြိုးဝိုင်း၊ အများပိုင်သစ်တောနှင့် သင်္ချိုင်းမြေ တို့ ပါဝင်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး

ယာမြေကွက်ကြီးများကို ယူအွဲ၊ ရှိရှိရက်၊ ယာရှင်းကုန်း၊ ကုံလျော်၊ ယခင်း၊ တုံလှယ်၊ ဆွန်ပလုံ စသည်ဖြင့် ဒေသအမည်များပေး၍ သတ်မှတ်ထားကြပါသည်။ ယာမြေကွက်ကြီး တစ်ကွက်စီတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးမြေကွက်အမည်များ ရှိပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး ယာမြေ ၃ကွက်ကို ကမ္ဘာ့တည်နေရာပြစနစ် (GPS) ကိရိယာဖြင့် တိုင်းတာခဲ့ပါသည်။ မြေပုံပေါ်တွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်-၅မှာ ၃၂၂ဧကရှိပြီး ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကွက်-၄

မှာ ၁၉၃၈ ကျယ်ဝန်းပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးဧရိယာတိုင်းတာရာ၌ အချို့အကွက်များအတွင်း ကျရောက်သောသစ်တောများနှင့် ချောင်းဘေးတစ်လျှောက် သစ်တောများကိုပါ ထည့်သွင်းတိုင်းတာထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးဧရိယာမှာ ၁၀၀၈၈၂၅၀၀၀ နှင့် ကျယ်ဝန်းနိုင်ပြီး တစ်နှစ်လျှင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးသည့်ဧရိယာမှာ သစ်တောဧရိယာများအပါအဝင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၁၉၀၈၈၂၅၀၀ နှင့် ရှိနိုင်ပါသည်။

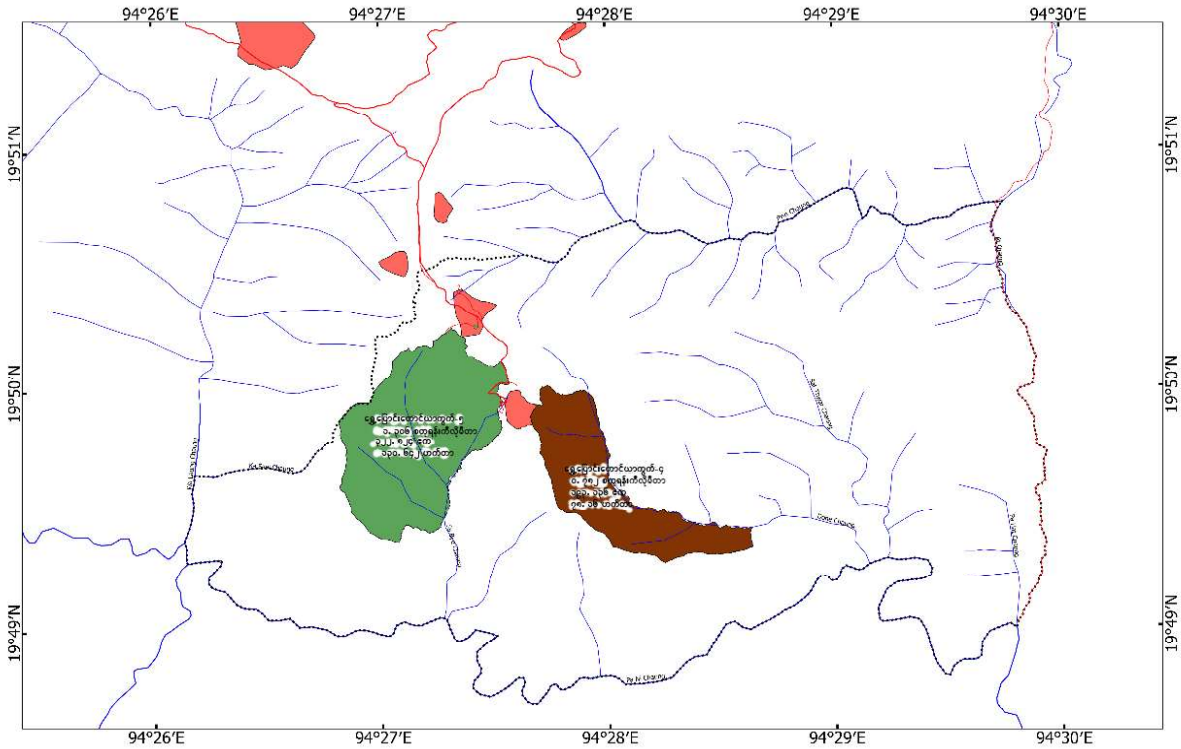
ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် ရိုးရာဓလေ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး မြေယာအများစုကို တောင်ယာစိုက်ပျိုးလျက်ရှိပါသည်။ တောင်ယာခုတ်ပတ် ဂုနစ်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမြေဧရိယာမှာ စုစုပေါင်း၁၄၀၀၈၈၂၅၀၀ နှင့် ကျယ်ဝန်းပါသည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ်၌ သီးနှံစိုက်ပျိုးထားသည့် ခန့်မှန်းမြေဧရိယာမှာ ပြောင်းစိုက်ဧက ၁၀၀၈၈၂၅၀၀၊ စပါးစိုက်ဧက ၇၅၀၀၀၊ ငြုပ်စိုက်ဧက ၁၀၀၈၈၂၅၀၀ နှင့် အခြားသီးနှံများ စိုက်ဧက ၅၀၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ ဖုန်းဆိုးတောများကို ဒီဇင်ဘာလနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း တောင်ယာခုတ်လေ့ရှိပါသည်။ ယာခုတ်ထားသည့်ဧရိယာအား ခြောက်သွေ့ရန်အတွက် တောင်ယာခုတ်ပြီး ၁လခွဲခန့် တောင်ယာနေလှန်းထားပြီး မေလတွင် တောင်ယာမီးရှို့ပါသည်။ ယာခုတ်ထားသည့်ဧရိယာအား မီးလောင်ကျွမ်းခြင်း၊ တောမီးဝင်ရောက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ရွာသူရွာသားများစုပေါင်း၍ မီးတားခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ တောင်ယာမီးရှို့ပြီးနောက် မီးမလောင်ကျွမ်းသည့် သစ်ပင်၊ သစ်ကိုင်းများအား ရှင်းလင်းဖယ်ရှားရန်အတွက် ကျွန်းခွေခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ထို့နောက် ရွာသူရွာသားများသည် သီးနှံပျိုးစုံကို အစေ့ချစိုက်ပျိုးခဲ့ကြပြီး ဇွန်လတွင် ပေါင်းသင်ရှင်းလင်းခြင်းစတင်ပါသည်။ ပေါင်းရှင်းခြင်းကို ၁နှစ်လျှင် ၃ကြိမ် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

ဇွန်လကုန်တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းမှ ချဉ်ပေါင်၊ ဖရုံညွန့်နှင့် ဒေသထွက်ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို စတင်ခူးယူနိုင်ပါသည်။ ဇူလိုင်လမှစ၍ ပြောင်းဖူးများစတင်ထွက်ရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင် သခွားသီး၊ ဖရုံသီးနှင့် အခြားဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ထွက်ရှိနိုင်ပါသည်။ ဇွန်လမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ တောင်ယာမှ ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျိုးစုံ ခူးယူရရှိနိုင်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် ပေါင်းရှင်းခြင်း၊ ပြောင်း၊ စပါး စသည့် သီးနှံများရိတ်သိမ်းခြင်းတို့ကို ရွာသူရွာသားများအချင်းချင်း လုပ်အားဖလှယ်၍ အပြန်အလှန် ကူညီဆောင်ရွက်လေ့ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်ကာလနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရွာသူရွာသားများသည် ယခုအခါ ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် စပါးကိုလျှော့၍ ပြောင်းကိုပိုမိုစိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။

ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးပြင်မြေပုံ

ဥယျာဉ်ခြံ

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် ၂စုကျော်မှစ၍ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးမှာ ရွာအနီးဝန်းကျင်ရှိ အခြားကျေးရွာများလောက်မများပေ။ ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေဧရိယာ ၁၅၀ဧကကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးသည် ရွာ၏ ရိုးရာဓလေ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း မဟုတ်သော်လည်း လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် ၂စုခန့်မှစ၍ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကို ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ ရွာသူရွာသားများ၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် မိသားစုဝမ်းစာ ဖူလုံရေးအတွက်သာမက ဝင်ငွေရရှိရေးအတွက်ပါ အရေးပါလျက်ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်ကာလများနှင့် ခြားနားသည်မှာ ရွာသူရွာသားများသည် ယခုအခါ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေတွင် ဝင်ငွေရသီးနှံများကို ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာပြီး ဝင်ငွေများရရှိနေကြသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာဖြေဆိုသူများ၏ အဆိုအရ ဥယျာဉ်ခြံများတွင် စိုက်ပျိုးထားသည့် သံပုရာ၊ သံပယိုနှင့် အခြားဝင်ငွေရသီးနှံများမှာ အသေအပျောက်များလာသည့်အတွက် ရွာသူရွာသားများသည် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေး ပိုမိုလုပ်ကိုင်ရန် တွန့်ဆုတ်နေကြပါသည်။ အခြားတစ်

ဖက်တွင်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှ ဝင်ငွေရရှိနေကြသည့်အတွက် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် မလုပ်ကိုင်လိုကြပေ။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို ရွာသူရွာသားများမှ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေကြမည်ဖြစ်၍ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ ရွာ၏ အရေးပါသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအဖြစ် တည်ရှိနေမည်ဖြစ်ပါသည်။

သီးနှံထွက်ကုန်များအား မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် အလွယ်တကူသယ်ပို့နိုင်သည့် လမ်းအနီးဝန်းကျင်၌ ဥယျာဉ်ခြံများကို အများဆုံးစိုက်ပျိုးထားရှိကြပါသည်။ အချို့ရွာသူရွာသားများမှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်းအနီးရှိ မြေယာများကို မပိုင်ဆိုင်ကြသည့်အတွက် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် အခက်အခဲရှိပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံများ မစိုက်ပျိုးခြင်း၏ အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်မှာ အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများ၌ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် သင့်တော်သည့် မြေယာမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးမှာ အချိန်ယူလုပ်ကိုင်ရသည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ(၇) ငှက်ပျောစိုက်ခင်း

သစ်တောကြိုးဝိုင်း

ဆားပေါက်ကျေးရွာ၏ ပိုင်နယ်မြေဧရိယာထက်ဝက်ခန့်မှာ အစိုးရမှတည်ထောင်ထားရှိသည့် မန်းသစ် တောကြိုးဝိုင်းအတွင်း ကျရောက်လျက်ရှိသော်လည်း ရွာသူရွာသားများမှာ ကြိုးဝိုင်းတောအဖြစ် မဖွဲ့ စည်းမီကပင် အသက်မွေးနေထိုင်လာခဲ့ကြသည့်အတွက် ကြိုးဝိုင်းအတွင်းကျရောက်နေသော မြေဧရိယာများကိုလည်း ဆက်လက်အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။

ရွာသူရွာသားများသည် သစ်တောကြိုးဝိုင်းအတွင်း ဥယျာဉ်ခြံများစိုက်ပျိုးထားကြသည့်အတွက် ကြိုးဝိုင်း အတွင်း အစိုးရ၏စီမံချက်များ ကြားဖြတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန် လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကြိုးဝိုင်းတောအတွင်းကျရောက်သည့် မြေဧရိယာများတွင် ဥယျာဉ်ခြံများ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန် ရွာသူရွာသားများမှ တွန့်ဆုတ်နေကြပါသည်။ ရွာသူရွာသားများမှ နှစ်ပေါင်းများစွာလုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးဧရိယာ ထက်ဝက်ခန့်မှာ သစ်တောကြိုး ဝိုင်းအတွင်း ကျရောက်နေသည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအဖြစ် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေကြဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရေဝေရေလဲဧရိယာ

ရွာသူရွာသားများသည် ရေအရင်းအမြစ်ထွက်ရှိသည့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းထားရှိပါသည်။ ဒေသခံများမှ ထိန်းသိမ်းထားရှိသော ရေဝေရေလဲဧရိယာမှာ ၂၀၀၀ ခန့် ကျယ်ဝန်းပါသည်။ ရေဝေ ရေလဲဧရိယာအတွင်း သစ်ပင်များခုတ်လှဲခြင်းကို တားမြစ်ထားပြီး ထင်းခွေခြင်းကို ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ထင်းခွေရာတွင် သစ်ပင်များကိုခုတ်လှဲယူခြင်းမပြုဘဲ ထင်းအခြောက်များကို သာ ကောက်ယူစုဆောင်းကြပါသည်။

အများပိုင်သစ်တော

ဆားပေါက်ရွာတွင် အများပိုင်သစ်တောအမျိုးအစား ၂ မျိုးရှိပါသည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ စိုက်ပျိုးမြေ မှအပ မြေယာအားလုံးကို အများပိုင်သစ်တောအဖြစ်သတ်မှတ်ထားရှိပြီး ချောင်းရိုးတလျှောက်ရှိ သစ် တောများ၊ တောင်ကြောများရှိ သစ်တောများနှင့် စိုက်ပျိုးမြေကွက်များအကြားရှိ တောကျန်များ ပါဝင် ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများအားလုံးမှာ အများပိုင်သစ်တောကို အသုံးပြုပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ကြရာတွင် နေပူပြင်းမှုဒဏ်မှကာကွယ်ရန်၊ ချောင်းများရေရှည်တည်တံ့ စေရန်အတွက် တောင်ကြောနှင့် ချောင်းဘေးတလျှောက်ရှိ သစ်တောများကို ကြားခံနယ်မြေအဖြစ် ထိန်းသိမ်းထားရှိကြပါသည်။ ကြားခံနယ်မြေဧရိယာများအဖြစ် အများပိုင်သစ်တောကို အသုံးပြုကြပါ သည်။ သို့သော်လည်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးသည့်နှစ်တွင် ကြားခံနယ်မြေအတွင်း သစ်ပင်ခုတ်လှဲလိုပါက သစ်ခုတ်ယူမည့်နယ်မြေနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ယာကွက်ပိုင်ရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် လိုအပ်ပါသည်။

အများပိုင်သစ်တောဒုတိယအမျိုးအစားမှာ မယ်လွင်ကုန်းအား သူမ၏ဖခင်မှပေးထားသည့် မြေယာ ဖြစ်ပါသည်။ မယ်လွင်ကုန်းသေဆုံးပြီးနောက် သူမ၏သားများမှာ အခြားရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့ကြ သည့်အတွက် ထိုမြေအား အများပိုင်မြေအဖြစ်အသုံးပြုရန် ရွာသူရွာသားများမှ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။ အများပိုင်မြေတွင် သစ်တောနှင့် စိုက်ပျိုးမြေနှစ်ခုလုံး ပါဝင်ပါသည်။ အများပိုင်မြေဧရိယာမှာ ၁၅၀၀ ဧကခန့်ကျယ်ဝန်းပြီး ၁၂၅၀ဧကခန့်မှာ အင်ကြင်းပင်ကြီးများ လွှမ်းမိုးပေါက်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျန်ဧရိယာအနက် ၂၅၀ဧကခန့်မှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုထားပါ သည်။ အများပိုင်မြေဧရိယာတစ်ဝက်မှာ မန်းသစ်တောကြီးပိုင်းအတွင်း ကျရောက်လျက်ရှိပါသည်။ ရွာအစည်းအဝေး၌ ရွာသူရွာသားများသည် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အများပိုင်မြေယာများကို သဘောတူ ညီချက်ဖြင့် ခွဲဝေကြပါသည်။ သို့သော် ထိုမြေယာပေါ်တွင် နှစ်ရှည်ပင်များစိုက်ပျိုးခွင့်မပြုပေ။ ရွာသူရွာ သားများမှာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေယာရရှိပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ကာလများက ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုးခြင်းကို အများပိုင်မြေယာပေါ်တွင် ခွင့်ပြုခြင်းမရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ပြောင်းရွှေ့အခြေချ နေထိုင်လာသူများကို ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အများပိုင်မြေယာမှာ ရွာနှင့်ဝေး၍ ဆိုင်ကယ်သွားလမ်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အများပိုင်မြေယာတွင် ယခင်က ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင် ခဲ့သူများသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခက်ခဲသည့်အတွက် ယခုအခါ ဥယျာဉ်ခြံများ ဆက်လက်မစိုက်ပျိုး နိုင်တော့ပေ။

ရွာသူရွာသားများအားလုံးသည် အများပိုင်မြေယာများကို အသုံးပြုခွင့်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အဆောက် အဦဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အင်ကြင်းပင်ကြီးများ၊ သစ်ခွ၊ အင်ကြင်းပင်ဆီ၊ ပျားရည်၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်၊ ဝါး၊ မျှစ်၊ မှို၊ ဝဥ၊ ထနောင်းဆပ်ပြာနှင့် ဆေးဘက်ဝင်အပင်များ စသည့် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကိုလည်း ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်ရှိပါသည်။ ပြင်ပမှ လာရောက်၍ တရားမဝင် သစ်၊ ဝါး ခိုး ထုတ်ယူခြင်းများ ရှိပါသည်။ အခြားအရပ်မှ အချို့ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာအတွက် နေအိမ် အဆောက်အဦများ၊ စာသင်ကျောင်းများဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သစ်ထုတ်ယူခွင့် တောင်းခံကြပါ သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် ရွာအစည်းအဝေးများ၌ ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ခဲ့ ကြပြီး သစ်ထုတ်ခွင့်တောင်းခံသူများမှလည်း အလှူငွေ ပြန်လည်ထည့်ဝင်ကြပါသည်။ ရရှိလာသည့် အလှူငွေများအား ရပ်ရွာရန်ပုံငွေအဖြစ်ထားရှိကြပြီး လမ်းများဖောက်လုပ်ခြင်း၊ စာသင်ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာကိစ္စရပ်များတွင် အသုံးပြုကြပါသည်။

လူနေအခြေချဧရိယာ

ဆားပေါက်ရွာ၏ လူနေအခြေချဧရိယာမှာ ၃၀ဧကခန့်ကျယ်ဝန်းပြီး အနီးဝန်းကျင်သစ်တောနှင့် နေ အိမ်ခြံဝင်းဥယျာဉ်များ ပါဝင်ပါသည်။ လူနေအခြေချဧရိယာတွင် သံပုရာ၊ သံပယို၊ ငှက်ပျော၊ ပိန္နဲ၊ လိမ္မော်၊ သရက်၊ ဂေါ်ရခါး၊ ကော်ဖီ စသည့်ဝင်ငွေရသီးပင်စားပင်များ စိုက်ပျိုးထားရှိပါသည်။ ဂေါ်ရခါး ပင်မှာ နေအိမ်ခြံဝင်းဥယျာဉ်မှ ဝင်ငွေအများဆုံးရရှိနိုင်သည့် အဓိကစိုက်ပျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ(၈) နေအိမ်ခြံဝင်းဥယျာဉ်အတွင်း စိုက်ပျိုးထားသည့် ကော်ဖီခင်း

သင်္ချိုင်းမြေ

ရွာ၏ သင်္ချိုင်းမြေမှာ သစ်ပင်များအား ခုတ်လှဲခြင်းမပြုဘဲ နှစ်ပေါင်းများစွာ ထိန်းသိမ်းထားရှိသည့် သစ်တောဧရိယာပင် ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ချိုင်းမြေဧရိယာမှာ ၂၈၀၀ ဧကကျော် ကျယ်ဝန်းပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု

ရွာသူရွာသားများသည် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ကိုယ်ပိုင်စနစ်ကို ချမှတ်ထားရှိပြီး မြေယာနှင့် သစ်တောများကို စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ရွာသူရွာသားများမှာ ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများအကြားချိတ်ဆက်၍ ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ချမှတ်ထားရှိကြပါသည်။

မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု

မူလက ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် မျိုးနွယ်စု ၅စု နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း မျိုးနွယ်စု ၂စုမှာ မျိုးဆက်မရှိသည့်အတွက် လက်ရှိရွာသူရွာသားများမှာ မျိုးနွယ်စု ၃စုမှ မွေးဖွားဆင်းသက်လာသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုမျိုးနွယ်စု ၃စုမှာ ကျေးလုန်းကုန်း၊ လှည်းလုန်းကုန်းနှင့် တုန်းလုန်းကုန်းတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

လက်ရှိအချိန်၌ ကျေးလုန်းကုန်းမျိုးနွယ်စုတွင် အိမ်ထောင်စု ၁၁၈၊ လှည်းလုန်းကုန်းမျိုးနွယ်စုတွင် အိမ်ထောင်စု ၁၆၈၊ တုန်းလုန်းကုန်းမျိုးနွယ်စုတွင် အိမ်ထောင်စု ၉၈ ရှိပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် မြေယာများကို အမွေဆက်ခံကြပြီး သားမြေးစဉ်ဆက် လွှဲပြောင်းပေးအပ်လေ့ရှိပါသည်။ ယင်းမျိုးနွယ်စု ၃စုမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။

“ဘိုးဘေးဘီဘင်များသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်၄၀၀ကတည်းကပင် မူရင်းသစ်တောများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့၏ဆွေမျိုးများကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ကြောင်း၊ ရွာ၌ ဦးစွာအခြေချနေထိုင်ပြီး တောင်ယာကွက်များအား စတင်ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းသူသည် ခါးမဦးချစည်းမျဉ်းအရ ထိုယာကွက်၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကျေးလုန်းကုန်း၊ လှည်းလုန်းကုန်းနှင့် တုန်းလုန်းကုန်းမျိုးနွယ်စု ဝင်များသည် ခုတ်ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် တောင်ယာခုတ်ခြင်းကို အတူတကွ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့်အတွက် မြေယာကွက်များကိုလည်း ညီတူညီမျှ ပိုင်ဆိုင်ထားကြကြောင်း၊ မြေယာကွက်များအား ခွဲဝေလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည့်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေအများစုမှာ အိမ်ထောင်စုအလိုက် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်ထားသည့် မြေယာများဖြစ်ကြောင်း၊ အချို့မြေကွက်များကိုမူ မျိုးနွယ်စုအနေဖြင့် စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်ထားကြဆဲဖြစ်ကြောင်း၊ ဘိုးဘေးဘီဘင်များသည် မြေယာများကို သားမြေးစဉ်ဆက် အညီအမျှ ခွဲဝေပေးခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့သော်လည်း မျိုးနွယ်စု ၃စုအနက် အချို့အိမ်ထောင်စုများမှာ မြေယာများကို ပိုမိုပိုင်ဆိုင်ထားကြပါကြောင်း၊ အကြောင်းရင်းမှာ အချို့မိသားစုဝင်များသည် အခြားကျေးရွာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြပြီး ၎င်းတို့ပိုင်မြေယာများကို ရွာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ကျန်ရစ်သည့် မိသားစုဝင် ညီအစ်ကိုများထံ ပေးအပ်ခဲ့ကြသည့်အတွက်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော်လည်း မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ချမ်းသာသည့်မိသားစုနှင့် ဆင်းရဲသည့်မိသားစုများအကြား ကွာခြားမှုကြီးကြီးမားမား မရှိကြောင်း၊ မျိုးနွယ်စု ၃စုမှ အိမ်ထောင်စုများအားလုံးမှာ မြေယာကွက်များကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြကြောင်း၊ သို့သော်လည်း အခြားအရပ်မှ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်သူများမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိသော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် မြေယာများအား ခွဲဝေပေးထားကြောင်း” ဦးယာမှ အသေးစိတ်ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး၏ ဖုန်းဆိုးတောကာလမှာ ၇နှစ် ဖြစ်ပါသည်။ တောင်ယာကွက် နယ်နိမိတ်များကို ချောင်းများ၊ တောင်ကြောများ၊ သစ်ပင်များ၊ ကျောက်တုံးကျောက်ဆောင်ကြီးများ၊ လျှိုမြောင်များဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် တောင်ယာခုတ်စဉ် ၇နှစ်ကြာတိုင်း တောင်ယာကွက်တစ်ကွက်အား ပြန်လည်ဝင်ရောက် စိုက်ပျိုးကြသည့်အတွက် တောင်ယာတစ်ကွက်စီ၏ နယ်နိမိတ်များကို ကောင်းစွာသိရှိထားကြပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမြေယာများအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထားများ မရှိသော်လည်း အချို့ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ ဥယျာဉ်ခြံမြေများအတွက် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်(ပုံစံ-၇)ကို လျှောက်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများမှ မြေယာရပိုင်ခွင့်

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် မြေယာအနည်းငယ်သာ ပိုင်ဆိုင်သူများမှာ ရွာသို့ နောက်ကျမှပြောင်းရွှေ့ အခြေချနေထိုင်လာသူများဖြစ်ပြီး အိမ်ထောင်စု ၁၅၅စုရှိပါသည်။ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများ သည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် မြေယာကွက်များကို အခမဲ့ရရှိနိုင်ပြီး ဥယျာဉ်ခြံမြေများစိုက်ပျိုးလိုပါက ဝယ်ယူခွင့်ရှိပါသည်။

ကိုရီးမောင်မှ “ မိမိ၏အဘိုးသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ခန့်က ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင် လာခဲ့ကြောင်း၊ မြေယာများကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုး ရေးလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် မြေယာများ ရွာမှအခမဲ့ရရှိခဲ့ကြောင်း၊ ဥယျာဉ်ခြံများကိုမူ ဝယ်ယူခွင့်ရှိပါ ကြောင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် တောင်ယာကွက်များကို ညီတူညီမျှ ခွဲဝေကြပါ ကြောင်း၊ မြေယာပိုင်ရှင်များသည် လမ်းဘေးအနီးဝန်းကျင်တွင် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် အတွက် သင့်တော်သည့် မြေနေရာမရှိပါက အခြားမျိုးနွယ်စုများထံမှ မြေယာများကို ဝယ်ယူနိုင်ပါ ကြောင်း” ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် တောင်ယာကွက်များ ခွဲဝေနိုင်ရန် ရွာအစည်းအဝေးကို ကျင်းပလေ့ရှိပြီး မဲနှိုက်သည့်စနစ်ကို မကျင့်သုံးပေ။ အိမ်ထောင်စုနှင့် မြေကွက်အရွယ်အစားကို ချင့် ချိန်၍ တောင်ယာကွက်များကို ခွဲဝေကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မိသားစုကြီးသည့် အိမ်ထောင်စုကို မြေကွက်ကျယ်ကျယ်ပေး၍ မိသားစုငယ်အတွက် မြေကွက်ကျဉ်းကျဉ်းသာ ပေးလေ့ရှိပါသည်။ အိမ် ထောင်စုတိုင်းမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမြေကွက်များ ရရှိပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများသည် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးမြေများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိပေ။ မြေကွက် မဝယ်ယူဘဲ နှစ်ရှည်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် မူရင်းသစ်တောများအား တောင်ယာခုတ်စိုက်ပျိုးခြင်းကို ခွင့်မပြုပေ။ ရွာသူရွာသားများသည် အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများနှင့် မြေယာကွက်များ ခွဲဝေလုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများမှာ အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ပြီး အများစုမှာ ဆွေမျိုး တော်စပ်ကြပါသည်။ ရွာ၌ အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများသာ မြေယာဝယ်ယူခွင့်ရှိပြီး ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များ မှ မြေဝယ်ယူခွင့်မရှိပေ။ အခြားရွာသူရွာသားများကိုလည်း မြေယာရောင်းချခြင်းမရှိပေ။ လက်ရှိတွင် ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် ဥယျာဉ်ခြံများ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်လိုကြသောကြောင့် နှစ်ရှည်ပင်များ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် သင့်တော်သည့် မြေနေရာများအား ဝယ်ယူခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းကို ဆွေမျိုးများ အချင်းချင်းပြုလုပ်လာကြပါသည်။

မြေယာ ရောင်းချပိုင်ခွင့် နှင့် ခွဲဝေပိုင်ခွင့်

မျိုးနွယ်စုတစ်စုစီတွင် ကိုယ်ပိုင်မြေယာများရှိကြသော်လည်း မျိုးနွယ်စုဝင်မိသားစုများသည် မျိုးနွယ်စု ထံမှ ခွင့်ပြုချက်မတောင်းခံဘဲ အခြေချပြောင်းရွှေ့လာသူများ သို့မဟုတ် အခြားသူများထံ မြေယာ

ရောင်းချခွင့်၊ ငှားရမ်းခွင့်မရှိပေ။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေယာခွဲဝေခြင်းကို မျိုးနွယ်စုအတွင်း ဦးစွာပြုလုပ်ကြပါသည်။ ခွဲဝေပြီးနောက် ပိုလျှံနေသည့်မြေယာများကို အခြားမျိုးနွယ် စုများ သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရန် မြေယာမရှိသည့် မိသားစုများကို ခွဲဝေပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေကွက်များအား ခွဲဝေခြင်းအစည်းအဝေးကို နှစ်စဉ်ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။ အစည်းအဝေးမှ ရွာသူရွာသားများအားလုံးအတွက် မြေယာကွက်များရရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြောင်း ရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများမှ စိုက်ပျိုးရာသီအတွက် လုပ်ကိုင်လိုသည့် မြေယာကွက်များကို အဆို ပြုတင်ပြခွင့်ရှိပါသည်။

မြေယာများရောင်းချရာ၌ မြေပိုင်ရှင်သည် မျိုးနွယ်စုဝင်မိသားစုများကို ဦးစားပေးရောင်းချရမည်ပြီး အခြားမျိုးနွယ်စုများကို ဒုတိယဦးစားပေး၊ ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများကို တတိယဦးစားပေး ရောင်းချရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြေယာများကို ပုဂ္ဂလိကအနေဖြင့်ပိုင်ဆိုင်ကြသော်လည်း အခြားမျိုးနွယ်စု များနှင့် ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေထိုင်လာသူများကို မြေယာရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲဝေခြင်းပြုလုပ်လို ပါက မျိုးနွယ်စုဝင်မိသားစုဆွေမျိုးများကို ဦးစွာအသိပေးရမည်ဖြစ်သည်။ မြေပိုင်ရှင်သည် ဆွေမျိုးများ အားအသိပေးတိုင်ပင်ပြီးနောက် မြေယာခွဲဝေခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

လက်ရှိ ဥယျာဉ်ခြံမြေများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတွင် စိုက်ပျိုးထားရှိပြီး အများ ပိုင်မြေမှ ဥယျာဉ်ခြံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းမပြုလုပ်ကြပေ။ စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာဖြေဆိုသူများ ၏အဆိုအရ အများပိုင်မြေမှာ ဥယျာဉ်ခြံမြေအဖြစ် ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးထားသည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေယာ များထက် ပိုမိုခိုင်မာမှုရှိပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေယာများအား အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းရောင်းချမှုမှာ အများ ပိုင်မြေအားရောင်းချခြင်းထက် ပိုများပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေယာများရောင်းချရာ၌ မျိုးနွယ်စုဝင်များ အချင်းချင်းသာ ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်ပြီး မျိုးနွယ်စုဝင်အချို့မှ သဘောတူပါက မြေပိုင်ရှင်မှ ရောင်းချနိုင် ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရပ်ရွာစည်းမျဉ်းအရ အများပိုင်မြေကို အများအကျိုးအတွက်ရှေးရှုပြီး ရွာသူ ရွာသားအားလုံး၏ အတည်ပြုချက်ရရှိမှသာလျှင် ရောင်းချနိုင်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားအချို့မှ ကန့်ကွက် ပါက အများပိုင်မြေကို ရောင်းချခွင့်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များအား မြေယာရောင်းချခြင်းကို တားမြစ်ထားသည့် ရိုးရာဓလေ့စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမှာ ရွာ၏ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာကို တည်ငြိမ်မှုရှိစေပြီး အခြားသူများထံ စိုက်ပျိုးမြေများဆုံးရှုံးသွားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ပါသည်။

အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်

ရွာသူရွာသားများ၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ အမျိုးသမီးများမှာ မြေယာအမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်မရှိဘဲ မြေယာ လုပ်ကိုင်ခွင့်သာရှိပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် အမျိုးသမီးသည် သူမ၏ဖခင်နှင့် အစ်ကို၊ မောင်များပိုင် ဆိုင်သည့်မြေယာကို လုပ်ကိုင်ခွင့်သာရှိပါသည်။ ထိုအမျိုးသမီး သေဆုံးသွားပါက သူမလုပ်ကိုင်နေ သည့်မြေယာများကို အစ်ကို၊ မောင်များကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့ရပြီး သား၊ သမီးများထံသို့ မြေယာလွှဲ ပြောင်းပေးအပ်ခွင့်မရှိပေ။ မိသားစုတစ်စုတွင် အမျိုးသားများမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိပြီး အမျိုးသမီး များမှာ မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်သာရှိပါသည်။ အမျိုးသမီးများမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိသည့်အတွက်

အမွေဆက်ခံမှုအနေဖြင့် အဝတ်အစား၊ ရွှေ၊ ငွေ စသည့် အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကိုသာ ပေးအပ်ခံရလေ့ ရှိပါသည်။ မကြာသေးမီနှစ်ကာလက အချို့မိသားစုများသည် သမီးများအား ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးမြေများ ပေးအပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့စဉ်ကမ်းဗျားနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု

မြေယာနှင့် သစ်တောများအား ဆက်စပ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရွာသူရွာသားများအား လမ်းညွှန် ပြသပေးနိုင်သည့် ရိုးရာဓလေ့ကိုယ်ပိုင်စည်းကမ်းများကို ချမှတ်ထားရှိကြပါသည်။ ရိုးရာဓလေ့စည်းကမ်း များသည် မြေယာခွဲဝေခြင်း၊ တောင်ယာစုပေါင်းမီးကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ အစည်းအဝေးကဲ့သို့သော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို လမ်းညွှန်တည့်မတ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေ ယာများအား မရောင်းချမီ မျိုးနွယ်စုဝင်များအား အသိပေးတိုင်ပင်ရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များ အား မြေယာရောင်းချမှုကို တားမြစ်ခြင်း စသည့် ရိုးရာဓလေ့စည်းကမ်းများမှာ ရွာသူရွာသားများ အကြား မြေယာရောင်းချခြင်းကိုလည်း လမ်းညွှန်ပေးထားပါသည်။

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ရိုးရာဓလေ့စည်းကမ်းများအရ တောင်ကြောများရှိ သစ်တောများ၊ တောင် ယာကွက်များအကြားရှိ သစ်တောများကို ရွာသူရွာသားများမှ ထိန်းသိမ်းထားရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် ချောင်းရိုးတစ်လျှောက်နှင့် ရေဝေရေလဲဧရိယာများရှိ သစ်တောများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားရှိရပြီး သစ်ပင်ခုတ်လှဲခြင်းမှ တားမြစ်ထားပါသည်။ ထိုသို့ ရွာသူရွာသားများ၏ လိုက်နာဆောင်ရွက်ချက်များ သည် ဂေဟစနစ်ရှုထောင့်အရ သင့်လျော်ကောင်းမွန်မှုရှိပြီး သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် အထောက် အပံ့ကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတွင် အချို့မိသားစုများသည် စိုက်ပျိုးမြေကို လမ်းနယ်နိမိတ်အထိ ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်ကြပြီး အချို့ဧရိယာများတွင် တောင်ကြောများရှိ သစ်တောများ ကိုပါ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းထားကြပါသည်။

ဆားပေါက်ရွာပိုင်နယ်မြေဧရိယာအတွင်းရှိ သစ်တောများအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ပြင်ပ ပုဂ္ဂိုလ်များမှဝင်ရောက်၍ တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်ယူခြင်းဖြစ်ပြီး ရွာသူရွာသားများမှ သစ်တောများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မကာကွယ်နိုင်ကြပေ။ အချို့ရွာသူရွာသားများမှာ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ် တော^၂ တည်ထောင်ရန် စိတ်ပါဝင်စားကြပြီး ပြင်ပမှ တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်မှုများကို ကာကွယ်နိုင်ရန်

^၂ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော - ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆိုသည်မှာ ဒေသခံပြည်သူများမှ ပူးပေါင်းပါ ဝင်ဆောင်ရွက်ရသည့် စဉ်ဆက်မပြတ် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သစ်တောလုပ်ငန်းအားလုံးကို ဆိုလိုပါသည်။ အဆိုပါ ဝေါဟာရတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများတိုးပွားစေရန်နှင့် ဝင်ငွေများရရှိစေရန်၊ ကျွဲ/ နွား တိရစ္ဆာန်များအတွက် အစာရေစာပေါများစေရန်၊ ဂေဟစနစ်တည်ငြိမ်မှုရရှိစေရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် တစ်နိုင်တပိုင်မှသည် စီးပွားဖြစ်အထိ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် သစ်တောပြန်လည်စိုက်ပျိုးထူ ထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရမှ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ထုတ်ပေး၍ ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်စေခဲ့ပြီး ရွာသူရွာသားများမှ တရားဝင်စီမံ အုပ်ချုပ်အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် ခွင့်ပြုကာလမှာ နှစ် ၃၀ ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း သက်တမ်းတိုး၍ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကျွန်းပင်များကို စိုက်ပျိုးလိုကြပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတည် ထောင်ခွင့်လက်မှတ်ရရှိထားခြင်းဖြင့် တရားမဝင်သစ်ခိုးသူများကို ကာကွယ်တားဆီးရာတွင် ဥပဒေစိုး မိုးမှုရှိနိုင်မည်ဟု ရွာသူရွာသားများမှ ယုံကြည်နေကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာသားအချို့မှာ ရွာသို့လာရောက်၍ နေအိမ်အဆောက်အဦအတွက် သစ်ထုတ် ယူခွင့် တောင်းခံမှုများရှိပါသည်။ အခြားရွာသူရွာသားများသည် အဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရန် အတွက် ဆားပေါက်ရွာပိုင်နယ်မြေအတွင်းမှ သစ်ထုတ်ယူခွင့်တောင်းခံလာသည့်အခါ ရွာအစည်း အဝေးကျင်းပပြုလုပ်၍ သစ်ထုတ်ခွင့်ပေးအပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကြပြီး သစ်ထုတ်ခွင့်တောင်းသူ များထံမှ အလှူငွေများ ပြန်လည်လက်ခံရရှိကြပါသည်။ လက်ခံရရှိသည့် အလှူငွေအား ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုး ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးပြုကြပါသည်။

ပုံ(၉) ပြောင်းစိုက်ခင်းနှင့် တောင်ကြောတစ်လျှောက်ရှိ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ထားသောသစ်တော

ပဋိပက္ခဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း

ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် ရွာအစည်းအဝေး၌ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီနှင့် ရွာအုပ်ချုပ် ရေးများကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွာတွင် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားသည့်အခါ မျိုးနွယ်စု အကြီးအကဲများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးပါပါသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုနှင့် လူမှုရေး ပဋိပက္ခများကို ရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် မျိုးနွယ်စုခေါင်းဆောင်များမှ အတူတကွ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ပေးကြပါသည်။

၆ စိန်ခေါ်မှုများ

ဆားပေါက်ကျေးရွာမှ ရွာသူရွာသားများမှာ စိန်ခေါ်မှုများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ ပထမစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှ တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်ယူခြင်းကို ကာကွယ်တားဆီးရန် ဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိသည့်အတွက် ပြင်ပမှဝင်ရောက်လာ၍ သစ်ခိုးထုတ်ယူခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများမှာ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်အတွက် သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲကြခြင်းမပြုကြပေ။ ထို့အပြင် ပြင်ပမှပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဆားပေါက်ရွာဒေသခံများ၏ ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာမှုမရှိပေ။

ဒုတိယစိန်ခေါ်မှုမှာ အချို့နှစ်ရှည်သီးပင်စားပင်များ အထူးသဖြင့် သံပယိုပင်များမှာ ၄-၅နှစ် အသီးခူးယူပြီးနောက် သေကြေပျက်စီးသွားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာဖြေဆိုသူများ၏ အဆိုအရ ရွာသူရွာသားများမှာ အထွက်နှုန်းကောင်းမွန်သော ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်လိုကြသော်လည်း နည်းပညာအကူအညီများ လိုအပ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဝီလောပီနံကဲ့သို့သော အချို့အပင်များမှာ ၃-၄နှစ် ကြာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် သေကြေပျက်စီးသွားသည့်အတွက် မည်သို့ပြုစုထိန်းသိမ်းရမည်ကို သိရှိလိုကြပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးသည် ရွာ၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းဖြစ်နေသည့်အတွက် ရွာသူရွာသားများမှာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်လိုကြပါသည်။

တတိယစိန်ခေါ်မှုမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်လျက် ရှိသည့် မြေဧရိယာ၏ထက်ဝက်နီးပါးမှာ သစ်တောပြုပိုင်းအတွင်းကျရောက်နေသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာများကို သစ်တောပြုပိုင်းအတွင်းမှ ဖယ်ထုတ်လိုကြပါသည်။ သစ်တောပြုပိုင်းအတွင်းကျရောက်နေသည့် စိုက်ပျိုးမြေများမှာ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သော်လည်း ရွာသူရွာသားများသည် ထိုမြေယာများကို ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် တွန့်ဆုတ်နေကြပါသည်။ ကြိုးပိုင်းအတွင်း ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ခင်းများ စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ပြီးပါက သီးနှံများခူးယူရိတ်သိမ်းချိန်တွင် တားမြစ်ခံရမည်ကို စိုးရိမ်လျက်ရှိနေပါသည်။

ဆားပေါက်ရွာသူရွာသားများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးတို့ဖြင့် အသက်မွေးရပ်တည်ကြရပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဝင်ငွေရရှိရန်အတွက် ဝင်ငွေရသီးနှံများကို တောင်ယာစပါးခင်းများတွင် စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးလာကြသည့် အပြောင်းအလဲများရှိပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်အတွင်း ဥယျာဉ်ခြံများကိုလည်း ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ ရွာ၏ အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြေယာ/ သစ်တောအသုံးချမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသူရွာသားများသည် ရိုးရာဓလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်အပါအဝင် ရိုးရာဓလေ့စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ကျင့်သုံးလိုက်နာနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် အခြေချပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာသူများအပါအဝင် ရွာသူရွာသားများမှာ မြေယာကွက်များကို ခွဲဝေလုပ်ကိုင်ကြပြီး လူတိုင်း မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အခြေချပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာသူများမှာ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး မြေယာကွက်များကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်ကြသည့် မျိုးနွယ်စု ၃ စုထံမှ ဝယ်ယူရပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်ရန် အခွင့်အရေးနည်းသူများမှာ လမ်းဘေးအနီးတွင် ပုဂ္ဂလိကမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမရှိသူများနှင့် လမ်းဘေးအနီးမြေကွက်များကိုဝယ်ယူရန် ငွေကြေးမရှိသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းပိုမိုလုပ်ကိုင်လာခြင်းသည် ရွာသူရွာသားများအချင်းချင်း မြေယာရောင်းချမှုကို ပိုမိုများပြားစေပြီး ရိုးရာဓလေ့မြေယာခွဲဝေလုပ်ကိုင်ကြသည့် အစဉ်အလာကို ပပျောက်စေရန် ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပါသည်။ မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးများမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိသော်လည်း မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ရိုးရာဓလေ့မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် ရွာသူရွာသားများအားလုံး၏ လူမှုဘဝဖူလုံရေးကို အလေးထားပြီး ဂေဟစနစ်ရှုထောင့်အရ သင့်လျော်ကောင်းမွန်မှုရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်ယူခြင်းမှာ ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပြီး ရွာသူရွာသားများမှာ ၎င်းတို့၏သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်နိုင်ရှောက်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးမှု လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသူရွာသားများသည် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့် ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုပေးရန် လိုလားလျက်ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုထားမှုမရှိသည့်အတွက် ပြင်ပမှဝင်ရောက်လာသူများမှာလည်း ရွာ၏ ရိုးရာဓလေ့ရပိုင်ခွင့်များကိုမလိုက်နာဘဲ လျစ်လျူရှုနေကြသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ မြေယာအားလုံးကို ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် တရားဝင်အထောက်အထားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ဖော်ပြလိုကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျေးရွာပိုင်နယ်မြေထက်ဝက်ခန့်မှာ သစ်တောပြုပိုင်းတောအတွင်း ကျရောက်လျက်ရှိခြင်း၊ အနီးဝန်းကျင်ကျေးရွာများ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများက မြေယာလုယူခံရခြင်း၊ စီမံကိန်းကြောင့် မြေယာနှင့် သီးပင်စားပင်များ ဆုံးရှုံးရခြင်းတို့ကြောင့် ရွာသူရွာသားများမှာ ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုထားမှု မရှိသည့်အခြေအနေအတွက် စိုးရိမ်လျက်ရှိနေပါသည်။

ခ အကြံပြုချက်များ

- ရိုးရာဓလေ့ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းသည် လူမှုဘဝဖူလုံရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့ရေးတို့အတွက် အလွန်အရေးပါပါသည်။
- ရိုးရာဓလေ့သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနည်းစနစ်များကို ထောက်ခံအားပေးခြင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့ရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။
- ရိုးရာဓလေ့မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား အသိအမှတ်ပြုပေးရာတွင် အမျိုးသမီးများမှ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ

စစ်တမ်းမေးခွန်းလွှာများ

- ၁။ ကျေးရွာအမည်၊ လမ်းအမည်၊ ခရိုင်/မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး
- ၂။ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု
- ၃။ မျိုးနွယ်စု/ ဆွေမျိုးစု အရေအတွက်
- ၄။ အိမ်ထောင်စု/ မိသားစု အရေအတွက်
- ၅။ ရွာတည်သည့်နှစ်ကာလ
- ၆။ အနီးဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများ အမည်အခြားရွာများ၏ နယ်နိမိတ်များကို အမည်ပေး၍ မိမိတို့ရွာပိုင်နယ်မြေဧရိယာအား သတ်မှတ်ပါ။ အနီးဝန်းကျင်ရှိ ရွာများနှင့် နယ်နိမိတ်များကို စာရင်းပြုစုပါ။
- ၇။ ကျေးရွာပိုင် မြေဧရိယာနယ်နိမိတ်ကို မည်သူက တာဝန်ယူသတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသနည်း။ မည်သည့် နှစ်ကာလက သတ်မှတ်ခဲ့ပါသနည်း။
ကျေးရွာပိုင်နယ်မြေအတွင်းရှိ မြေအသုံးချမှုဧရိယာအမျိုးအစားများအား အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ခြင်း(ပုံကားချပ်များပေါ်တွင် ရွာသူရွာသားများနှင့်အတူတကွ မြေပုံများ ရေးဆွဲပါ)
- ၈။ ကျေးရွာ၌ မည်သည့်မြေယာအမျိုးအစားများ ရှိပါသနည်း။ ဥပမာ-တောင်ပေါ်ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများ၊ ဆည်ရေသွင်းလယ်ကွင်းများ၊ လှေကားထစ်စပါးစိုက်ခင်းများ၊ မိုးရေသောက် စပါးခင်းများ၊ တရားဝင်အမည်ပေါက် သစ်တောအမျိုးအစားများ၊ ဒေသအမည်ပေါက်သစ်တောများ၊ စားကျက်မြေများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများ (သစ်သီးဝလံခြံများ)၊ ဝင်ငွေရစိုက်ခင်းများ (ရာဘာ၊ ဆီအုန်း၊ ရောင်းတန်းဝင် ဟင်းသီးဟင်းရွက်စိုက်ခင်းများ သို့မဟုတ် ပန်းခင်းများ)။
- ၉။ ကျေးရွာပိုင်နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ မြေယာများကို မည်သို့ အတန်းအစားခွဲခြားထားပါသလဲ (ဥပမာ - တောတောင်ရေမြေအလိုက် ဒေသအမည်များဖြင့်)။
- ၁၀။ မည်သည့်သီးနှံများကို တနိုင်တပိုင်စိုက်ပျိုးကြပါသနည်း။ သီးနှံများ တနိုင်တပိုင်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် မိသားစုဝမ်းဗျာလုံပါသလား။
- ၁၁။ ဈေးကွက်သို့ရောင်းချရန်အတွက် မည်သည့်သီးနှံများကို စိုက်ပျိုးကြပါသနည်း။ ဝင်ငွေရရှိပါသလား။
- ၁၂။ နံပါတ် ၁၀တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အချက်ပါ မိသားစုဝမ်းဗျာလုံရေးအတွက် တနိုင်တပိုင်စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာမှာ မည်မျှကျယ်ဝန်းပါသနည်း။

- ၁၃။ တောင်ပေါ်ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ၁နှစ်လျှင် စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ မည်မျှထားရှိပါသနည်း။ ဖုန်းဆိုးတောဧရိယာ မည်မျှရှိပါသနည်း။ ဖုန်းဆိုးတောအဖြစ် အနားပေးကာလကို မည်မျှထားရှိပါသနည်း။ ရွာသူရွာသားများမှ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများ၏ နယ်နိမိတ်များကို မည်သို့ သတ်မှတ်ထားရှိပါသနည်း။
- ၁၄။ ကျေးရွာပိုင်မြေဧရိယာများအတွက် မြေယာအသုံးချမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်း၊ မြေပုံများထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးပါသလား။
- ၁၅။ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၂၀ကာလအတွင်း အခြားအရပ်မှပြောင်းရွှေ့လာပြီး ရွာတွင် အခြေချနေထိုင်သူများ ရှိခဲ့ပါသလား။ ရှိပါက ၎င်းတို့လိုအပ်သောမြေယာကို မည်သို့ရရှိခဲ့ပါသနည်း။ (မြေယာ ခွဲဝေခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းတို့ကို မည်သူက ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသနည်း။)
- ၁၆။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် အစိုးရမှ ရွာအတွက် မြေယာရရှိရေး ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့မှုများ ရှိပါသလား။
- ၁၇။ ၂၀၁၁ခုနှစ်မတိုင်ခင် စစ်တပ် သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် ကျေးရွာပိုင်မြေယာများ ဆုံးရှုံးမှုများ ရှိခဲ့ပါသလား။ ရှိပါက မည်မျှဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသနည်း။ မည်သည့်မြေယာများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသနည်း။ ကျေးရွာပိုင် မြေယာများ၏ လက်ရှိအခြေအနေကို ဆွေးနွေးပေးပါ။

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်ဖြင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

အမှတ် (၆၈၇)၊ ကြို့ကုန်း၊ ဂလမ်း(တောင်)၊ အရှေ့ကြို့ကုန်း၊ အင်းစိန် - ရန်ကုန်။

ရုံးဖုန်း / ၀၉-၂၅၄ ၂၄၉ ၄၉၄

ဖေ့(စ်)ဘွတ်လိပ်စာ / <https://www.facebook.com/PromotionOfIndigenousandNatureTogether>

အင်တာနက်လိပ်စာ / www.pointmyanmar.org

အီးမေးလ် / point.org.mm@gmail.com